МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство просвещения, науки и по делам молодежи Кабардино-Балкарской Республики

Управление образования Урванского муниципального района

Муниципальное казенное общеобразовательное учреждение

«Средняя общеобразовательная школа №2» с.п.Кахун

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
На заседании МО	Зам. директора по УВР	Директор
Шугушкова О.Х.	Нагацуева Ф.А.	Гетокова Р.Ю.
Протокол № 1	от " 30" августа 2023 г	Приказ №95/7
от "28" августа2023 г.		от"30"августа2023г

Рабочая учебная программа

Родной язык и литературное чтение на родном языке

(образовательная область)

(Кабардино-черкесский язык (родной))
(наименование учебного курса)

II ступень
7«Б»класс

(ступень образования, класс)

на 2022-2023 учебный год

Бекшокова Лялюся Султановна

Адыгэбзэ
7 класс
Зыубзыху тхыгъэ

Программэр зэхэгъэуващ

1. АдыгэбзэмкIэ зэрылажьэ программэр зэхэгъэуващ мы къэкIуэну нормативнэ тхылъхэр и лъабжьэу:

- Урысей Федерацэм щIэныгъэ егъэгъуэтынымкIэ 2012 гъэм декабрым и 29-м къищта федеральнэ закон № 273- ФЗ-р, (ред. от 29.12.2014) "Об образовании в Российской Федерации" (с изм. и доп., вступ. в силу с 06.05.2014);
- «О республиканском комплекте учебников», от 18 июля 2011 г. N 67-РЗ
- «О республиканской целевой программе «Модернизация учебной книги на национальных языках на 2007-2011 годы», от 21 ноября 2007 года N 83-РЗ
- Закон КБР от 24 апреля 2014 года № 23-РЗ (ред. от 03.04.2014 года № 71-РЗ) «Об образовании»;
- Приказ МОН КБР от 30.06.2015 года №676 «Об утверждении республиканского базисного учебного плана для образовательных учреждений КБР на 2015-2016 учебный год »;
- Санитарно-эпидемиологическэ правилэм и нормативхэу СанПиН 2.4.2.2821-10 «Санитарно-эпидемиологические требования к условиям и орга низации обучения в общеобразовательных учреждениях», зарегистрированные в Минюсте России 3 марта 2011 года, регистрационный номер 19993;
- Къэбэрдей-Балъкъэр республикэм егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ Министерствэм щIэныгъэ егъэгъуэтынымкIэ IуэхущIапIэхэм 2015-2016 гъэ еджэгъуэм зэрегъэджапхъэу къыхиха тхылъхэмкIэ къищта унафэр, (от 31 марта 2014 года № 253)(ред. От 08.06.15 года)
- Муниципальнэ Къэхъун курыт еджап1э № 2-м зэхигъэува зэрылажьэ программэм теухуа ФКГОС ООО и положенэм ипкъ итк1э сентябрым и 1-м 2011 гъэм къищта унафэ №34 -р
- Муниципальнэ Къэхъун курыт еджап1э № 2-м 2018-2019 гъэ еджэгъуэм зэрылажьэ учебнэ планым ипкъ итк1э

2. Программэр зэхэгъэуващ «Адыгэбзэмк1э программэхэр» Авторхэр: Джаурджий Хь.З.,Къэмбэчокъуэ 1.М. Налшык, 2010 гъэм къыщыдэк1ам тету

Адыгэбзэр джыным и мыхьэнэр

Адыгэбзэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и къэралыбзэхэм ящыщ зыщ. Ар еджак1уэм нэсу зэрищ1эм, и бзэм, гъащ1эм къызэрыщигъэсэбэпыфым куэдк1э елъытащ псынщ1эурэ зызыхъуэж гъащ1эм щигъуэтыну ехъул1эныгъэхэр. Абы и лъэныкъуэк1э инщ адыгэбзэр егъэджыным и мыхьэнэр. Еджак1уэм дуней псор зэрилъагъур, зэрызэхищ1эр къыдалъхуа и анэбзэрщ. Апхуэдэу щыщытк1э, а бзэм и щэху нэхъыбэ ищ1эхук1э, и акъылми, гупсысэми зеужь.

3. Ебланэ классым адыгэбзэр щегъэджыным къалэну къегъэув:

- Къабзэу псэлъэнымк1э, тхэнымк1э, гъэхуауэ къеджэнымк1э я1э зэф1эк1хэмрэ есэныгъэхэмрэ хэгъэхъуэныр;
- Псалъэм и къарур зыхащ1эу, дэтхэнэ зы псалъэри къыхахыфрэ къагъэсэбэпыфу гъэсэныр;
- Иджырей бзэщ1эныгъэм щыщу гуры1уэныгъэ еянэ классым ехьэл1ахэр, абы ипэк1э яджахэр кууэ егъэщ1эныр, бзэм гъащ1эм щи1э мыхьэнэшхуэм, бзэм и зыужьык1эм хэлъ щхьэхуэныгъэхэм щыгъэгъуэзэныр.
- Я логическэ гупсысэк1эм зегъэужьыныр:
- Бзэр къулеягъэ ину зэрыщытыр, ар лъэпкъым и псэу, и дунейуэ зэрыщытыр зыхегъэщ1эныр;
- Ц1ыхугъэм, гущ1эгъулыныгъэм хуэгъэсэн, нэгъуэщ1 лъэпкъ культурэхэм, динхэм шы1эныгъэрэ зыхэщ1ык1рэ хуа1эу гъэсэныр

- Иджыпсту щы1э информационнэ къулеягъым хэплъэфу, зыхуейр хуэ1эзэу къагъэсэбэпыфу егъэсэныр.
-

4.Адыгэбзэр егъэджыныр къызэгъэпэщыпхъэщ компетентностнэ (лъэк1ыныгъэхэм зезыгъэужь) бгъэдыхьэк1эм тету. Абы тещ1ыхьауэ еянэ классым зыщаужь:

- коммуникативнэ (зэрызэгуры1уэ, зэрызэпыщ1а) компетенцэхэм,
- лингвистическэ (бзэщ1эныгъэ) компетенцэхэм,
- культуроведческэ компетенцэхэм.

Еянэ классым щеджэ еджак1уэхэм адыгэбзэмк1э ягъэзэщ1апхъэ лэжьыгъэхэр, я зэф1эк1хэр, щ1эныгъэр егъэф1эк1уэнымк1э ахэр зыхуэунэт1ахэр (компетенцэ елъытауэ)

- Щ1эныгъэм и ф1агъыр къэзыгъэлъагъуэ унэт1ыныгъэхэр:

  - предметымк1э ягъуэт лъэк1ыныгъэхэр (предметные компетенции)
  - гъащ1эм, ц1ыхухэм яхэтынымк1э ягъуэт лъэк1ыныгъэхэр (социальные компетенции)
  - культурэ куэдым хэзэгъэнымк1э, ар зыхащ1энымк1э ягъуэт лъэк1ыныгъэхэр (поликультурные компетенции)
  - информацэ зэхуэхьэсыным, абы и къэгъэсэбэпык1эм ехьэл1ауэ ягъуэт лъэк1ыныгъэхэр (информационные компетенции)
  - гъэсэныгъэ елъытауэ ягъуэт лъэк1ыныгъэхэр (общекультурные компетенции).

Еянэ классым щадж темэхэм къыдэк1уэу еджак1уэхэм академическэ грамматикэм и 1ыхьэ куэдыр нэхъ кууэ ядж, абы къыхэк1ыу 1эмал имы1эу езыр-езыру ялэжьхэр, творческэ проектхэр, бзэм теухуа къэхутэныгъэхэр нэхъыбэу хэгъэхьэпхъэщ.

5. Еянэ классым адыгэбзэмк1э и программэр джыным сыхьэт 68-рэ хухах, тхьэмахуэм сыхьэтит1 ирет.

- **Адыгэбзэр щебгъаджэк1э къэбгъэсэбэп хъунущ мы къэк1уэну 1эмалхэр (методхэр):**
- Къэхутэныгъэ, проектнэ, зэгуры1уэныгъэ, продуктивнэ, репродуктивнэ, проблемнэ егъэджэныгъэ, еджак1уэхэм къазэрыщыхъу, экскурс, нэгъуэщ1хэри:
- **Мы къэк1уэну щытык1эхэр (формэхэр):** щхьэзакъуэ лэжьыгъэхэр, къэу1этэныгъэ, зэпсэлъэныгъэ, къэу1этыныгъэмрэ зэпсэлъэныгъэмрэ зэгъусэу, нэгъуэщ1хэри

Еджак1уэхэм ягъуэта щ1эныгъэр къызэрапщытэ щ1ык1эхэр:
- жьэры1уатэу блэк1а темэхэр къапщытэк1эрэ,
- тхыгъэ лэжьыгъэхэр ятхк1эрэ,
-тест лэжьыгъэхэр ягъэзащ1эк1эрэ, нэгъуэщ1эхэри.

Ебланэ классым щеджэ еджак1уэм оценкэ зэрыхуагъэув щ1ык1эхэр:

Жьэры1уатэ жэуапхэм:

«5» ягъэув ядж произведенэм и текстыыр тэмэму ищ1эмэ ик1и кууэ къыгуры1уэмэ; абы хэт ц1ыхухэм яку дэлъ зэхущытык1эр, я хьэл-щэнхэр, я 1уэхущ1афэхэр, 1уэхугъуэхэм я зэк1элъык1уэк1эр къызэрыгъэлъэгъуар ик1и тхак1уэм къигъэсэбэпа художественнэ средствэхэм я мыхьэнэр къыгуры1уэу тепсэлъыхьмэ; литературэм и теориер ищ1эмэ, теорием теухуауэ и1э щ1эныгъэр нэсу къигъэсэбэпмэ; произведенэм и содержанэм щытепсэлъыхьк1э лъэхъэнэм, гъащ1эм ирипхыфмэ; и бзэр дахэмэ , къулеймэ, гъэхуауэ ик1и зыхищ1эу, псынщ1агъ мардэм тету къеджэмэ.

«4» ягъэув ядж произведенэм и текстыыр тэмэму ищ1эмэ ик1и къыгуры1уэмэ; абы хэт ц1ыхухэм яку дэлъ зэхущытык1эр, я хьэл-щэнхэр, я 1уэхущ1афэхэр, 1уэхугъуэхэм я зэк1элъык1уэк1эр къызэрыгъэлъэгъуар ик1и тхак1уэм къигъэсэбэпа художественнэ средствэхэм я мыхьэнэр къыгуры1уэу тепсэлъыхьмэ; литературэм и теориер ищ1эмэ, произведенэр щызэпкърихк1э

литературэм и теориер къигъэсэбэлыфмэ; лъэхъэнэм, зэманым епхауэ произведенэр зэпкърихыфмэ; и бзэр, къеджэк1эр мы1еймэ. Ауэ и жэуапым щыщ1эныгъэу зы е т1у нэхъыбэ хэмытмэ.

«3» ягъэув, ядж произведенэр зэрищ1эр ик1и къызэрыгуры1уэр и жэуапым къуигъащ1эмэ; произведенэм хэт ц1ыхухэм яку дэлъ зэхущытык1эр, я хьэл-щэнхэр, я 1уэхущ1афэхэр, 1уэхугъуэхэм я зэхэлъык1эр къызэрыгъэлъэгъуар ик1и тхак1уэм къигъэсэбэпа художественнэ средствэхэм я мыхьэнэр къызэрыгуры1уэр къыжи1эфмэ; литературэм и теориер ищ1эмэ, ауэ произведенэр щызэркърихк1э тэмэму къимыгъэсэбэпымэ; произведенэм и содержанэм щытепсэлъыхьк1э лъэхъэнэм, гъащ1эм иримыпхыфмэ; и бзэм, къеджэк1эм щыщ1эныгъэ куэд и1эмэ; и жэуапым зэк1элъык1уэк1э тэмэм имы1эмэ.
«2» ягъэув ядж произведенэм и текстым емыджамэ, содержанэри щ1агъуэу имыщ1эмэ; литературэм и теорием щыщ гуэрхэри имыщ1эмэ; и бзэм, и къеджэк1эм зык1и аразэы укъимыщ1мэ.

Тхыгъэ лэжьыгъэхэм
«5» ягъэув, тхыгъэр зытепсэлъыхьыр тэмэму къыгуры1уэмэ ик1и зэк1элъык1уэу, гуры1уэгъуэу, тэмэму къи1уэтэжамэ, псалъэухахэр ек1уу иухуамэ, псалъэ лей къыхимыгъэхьамэ, пэжырытхэмк1э зы щыуагъэ ф1эк1 имыщ1амэ, нагъыщэ гъэувык1эмк1э щыуагъэу зы ф1эк1а хэмытмэ.

«4» ягъэув, тхыгъэр зытепсэлъыхьыр тэмэму къыгуры1уэмэ ик1и зэк1элъык1уэу, гуры1уэгъуэу, къи1уэтэжамэ, стилистическэ щыуагъэу зы – т1у, пэжырытхэмк1э щыуагъэу т1у, нагъыщэ гъэувык1эмк1э щыуагъэу зы – т1у ф1эк1а хэмытмэ.

«3» ягъэув, тхыгъэр зытепсэлъыхьыр мы1ейуэ къыгуры1уэмэик1и къи1уэтэжмэ, ауэ къэ1уэтэжык1эм щыуагъэу зы – т1у нэхъыбэ хэмытмэ е и зэк1элъык1уэк1эм никъусаныгъэ мащ1э ф1эк1 имы1эмэ, тхыгъэм хэт стилистическэ щыуагъэхэр щы, пэжырытхзэмк1э ик1и нагъыщэ гъэувык1эмк1э щыуагъэхэр зэхэту блы нэхъыбэ мыхъумэ.

«2» ягъэув, къызэджар къызэрыгурымы1уар къыщи1уэтэжым къигъэлъагъуэу щыуагъэ зыбжанэ ищ1амэ, тхыгъэм зэк1элъык1уэныгъэ, зэпхыныгъэ яку имылъамэ, стилистическэ щыуагъэ зыбжанэ хэтмэ, пэжырытхэмк1э, нагъыщэ гъэувык1эмк1э щыуагъэхэр зэхэту блы нэхъыбэ ищ1амэ.

Къызэрапщытэ лэжьыгъэхэм
«5» ягъэув орфографическэ щыуагъэ е пунктуационнэ щыуагъэ зы ф1эк1 хэмытмэ.
«4» ягъэув орфографическэ щыуагъэу т1у пунктуационнуиэ щыуагъэу т1 у ф1эк1 хэмытмэ е орфографическэ щыуагъэу зы нэхърэ пунктуационнэ щыуагъэу щы нэхърэ нэхъыбэ зыхэмыт диктантым.
«3» ягэув щыуагъэхэм я бжыгъэр орфографическэу пл1ырэ пунктуационнэу пл1ым е орфографическэу щырэ пунктуационнэу тхум щ1имыгъуу щытмэ, е офографическэу зыри хэмыту пунктуационнэу блы зыхэтым.
«2» ягъэув орфографическэ щыуагъэр блым, пунктуационнэ щыуагъэр блым щхьэдэхамэ е орфографическэу хырэ пунктуационнэу ирэ, орфографическэу тхурэ пунктуационнэу бгъурэ, орфографическэу ирэ пунктуационнэу хырэ хэтмэ.
Хэслъхьа зэхъуэк1ыныгъэхэр
Сыхьэт 68-рэ сыхьэт 51-м хуэзгъэк1уащ
Яджам къытегъэзэжыным сыхьэтит1 к1эрыдгъэхуащ.
Псалъэ зэпхам 1 сыхьэт к1эрыхуащ;
Пкъыгъуэ нэхъщхьит1ри зи1э псалъэуха къызэрык1уэхэм сыхьэтищ к1эрыхуащ;
Зы пкъыгъуэ нэхъыщхьэ зи1э псалъэухахэм 1 сыхьэт к1эрыхуащ;
Пкъыгъуэ зэлъэпкъэгъу зи1э псалъэухахэм сыхьэтит1 к1эрыхуащ.;

Пкъыгъуэ пыщхьэхук1ахэм сыхьэтищ к1эрыхуащ;
Гъэм яджам къытегъэзэжыным хухих сыхьэтищыр зы сыхьэтым хуэдгъэк1уащ.
Бзэм зегъэужьыным хухих сыхьэт бжыгъэр сыхьэтитхум хуэдгъэк1уащ

Нэхъыщхьэу ягъуэтын хуей щэныгъэхэмрэ есэныгъэхэмрэ

Еджак1уэхэм ящ1эн хуейщ:
морфологиемрэ орфографиемк1э: глагол формэ хэхауэ къак1уэхэм (причастиемрэ деепричастиемрэ) я морфологическэ щытык1эхэр;
зылэжь причастиемрэ зэлэжь причастиемрэ зэрызэщхьэщык1 1уэхугъуэ нэхъыщхьэхэр;
причастиер зэхъуэк1а зэрыхъур; причастиер глаголым къызэрытек1 Щ1ык1эр;
деепричастиер къызэрыхъу щ1ык1эр;
деепричастием и спряженэм къыщхьэщызыгъэк1ыу хэлъыр; наречием и мыхьэнэр, морфологическэ щытык1эхэр; я мыхьэнэ елъытауэ наречиехэр зэрызэщхъэщык1 лЬужьыгъуэхэр; наречиехэм я къэхъукЬр; наречиехэм я тхыкЬхэм ехьэл1а хабзэхэр;
и щхьэ хущымыт псалъэ лъэпкъыгъуэхэр, абыхэм я морфологическэ щытыкЬхэр;
послелогхэм щыщу нэхъыбэрэ къагъэсэбэпхэр; послелог мыхьэнэ я1эу къэк1уэнкЬ хъу нэгъуэщ! псалъэ лъэпкъыгъуэхэр;
союзхэр я мыхьэнэк1э зэрызэщхьэщык1ыр;
зи щхьэ хущымыт псалъэ лъэпкъыгъуэхэм я тхык1эм теухуа хабзэхэр.

Еджак1уэхэм яхузэф1эк1ын хуейщ:
морфологиемрэ орфографиемк1э: причастие-определенэ щы1эц1эм и гъусэу къэк1уар падежкэ зэхъуэк1ын;
зы глагол лъабжьэм (лъэ1эсми, лъэмы1эсми) причастие зылэжьи зэлэжьи къытегъэк1ын;
глаголым суффикс зэхуэмыдэхэмк1э деепричастие къытегъэ к1ын;
щыпсалъэк1и, щытхэк1и лэжьыгъэм и щытык1эр, ар зэпхауэ къэхъу обстоятельствэ зэмыл1эужьыгъуэхэр наречие-синонимхэмк1э, антонимхэмк1э къэгъэлъэгъуэн;
послелог-синонимхэмрэ союз-синонимхэмрэ бзэм къыщыгъэсэбэпын;
частицэ, междометие къызыщык1уа псалъэухахэм тэмэму къеджэн;
зи щхьэ хущымыт псалъэ лъэпкъыгъуэхэр зи щхьэ хущытхэм къыхэгъэк1ыфын;
союзуи послелогыуи къак1уэ псалъэхэр я къалэнк1э зэхэгъэк1ын;
пэщ1эдзэ, V-VII классхэм орфограммэхэмрэ пунктограммэхэмрэ теухуауэ щаджар я бзэм къыщагъэсэбэпыфын;

бзэм зегъэужъынымк1э:

ц1ыхум и теплъэр, лэжьыгъэр зэрек1уэк1ыр къэзыгъэлъагъуэ зэра1уатэ тхыгъэр зытепсэлъыхьыр убгъуауэ, к1эщ1у ик1и хэчыхьауэ къэ1уэтэжын;
ц1ыхум, лэжьыгъэр зэрек1уэк1ым тетхыхьын;
сюжет иратамк1э рассказ тхын;
езым и гупсысэхэр къэзы1уатэ сочиненэ тхын (езым я гъащ1эм къыщыхъуахэм теухуауэ), 1уэхугъуэ гуэрхэр къыхилъхьэу.

Еджэныгъэр зэрызэхэлъымрэ абы къызэщ1иубыдэмрэ.

VII КЛАСС		51
I. Адыгэбзэм теухуа беседэ		2
Адыгэбзэ алфавитым и тхыдэм щыгъуазэ щIын. Иджырей алфавитым и фIагъымрэ и щыщIэныгъэхэмрэ щыгъэгъуэзэн.		
II. Яджам къытегъэзэжын		3
III. 1. Причастие		10
1. Причастиер глагол формэ хэхауэ зэрыщыт: абы и мыхьэнэр, и морфологическэ щытыкIэхэр, игъэзащIэ синтаксическэ къалэнхэр. Зылэжь причастиерэ зэлэжь причастиерэ. Обстоятельственнэ причастиехэр. Зылэжь причастием и къэхъукIэр. Зэлэжь причастием и къэхъукIэр. Обстоятельственнэ причастиехэм я къэхъукIэр. Причастие зыгъэзэжххэр. Причастиер зэманкIэ зэхъуэкIа зэрыхъур. Причастнэ оборотыр. 2. Причастие-определенэр, щыIэцIэм дэщIыгъуу къыщыкIуэм деж, падежкIэ зэхъуэкIа зэрыхъур. Причастие зылэжьымрэ зэлэжьымрэ я бзэм къыщагъэсэбэпын. Зы глагол лъабжьэм (лъэIэсуи лъэмыIэсуи къыщыкIуэм) причастие зэлэжьи зылэжьи (къыщезэгъым) къытегъэкIын.	глагол формэ хэхауэ къакIуэхэм (причастиемрэ деепричастиемрэ) я морфологическэ щытыкIэхэр; зылэжь причастиемрэ зэлэжь причастиемрэ зэрызэщхьэщыкI Iуэхугъуэ нэхъыщхьэхэр; причастиер зэхъуэкIа зэрыхъур; причастиер глаголым къызэрытекI щIыкIэр; причастие-определенэ щыIэцIэм и гъусэу къэкIуар падежкIэ зэхъуэкIын; зы глагол лъабжьэм (лъэIэсми, лъэмыIэсми) причастие зылэжьи зэлэжьи къытегъэкIын.	
2. Деепричастие		5
1. Деепричастиер глагол формэ хэхауэ зэрыщыт: абы и мыхьэнэр, и морфологическэ щытыкIэхэр, игъэзащIэ синтаксическэ къалэнхэр. Деепричастиер къызэрыхъу щIыкIэр. Деепричастием и спряженэр. Деепричастиер зэманкIэ зэхъуэкIа зэрыхъум къыщхьэщызыгъэкI Iуэхугъуэу хэлъхэр. Деепричастие зыгъэзэжххэр. Деепричастие оборотыр. 2. Деепричастиер глаголым и суффикс **-у, -уэ, -урэ**-хэмкIэ къытегъэкIын. Деепричастием и спряженэм хэлъ щытыкIэхэр я бзэм къыщагъэсэбэпыфын.	деепричастиер къызэрыхъу щIыкIэр; деепричастием и спряженэм къыщхьэщызыгъэкIыу хэлъыр; глаголым суффикс зэхуэмыдэхэмкIэ деепричастие къытегъэкIын.	
3. Наречие		6
1. Наречиер зи щхьэ хущыт псалъэ	наречием и мыхьэнэр,	

лъэпкъыгъуэу зэрыщыт: абы и мыхьэнэр, и морфологическэ щытыкIэхэр, игъэзащIэ синтаксическэ къалэнхэр. Я мыхьэнэ елъытакIэ наречиер зэрызэщхьэщыкI лIэужьыгъуэхэр. Наречиехэм я къэхъукIэр. Наречиехэм я тхыкIэр. Егъэпщэныгъэ, егъэлеиныгъэ къызэрыкI наречиехэр, абыхэм я тхыкIэр. 2. Лэжьыгъэм и щытыкIэр, ар зэпхауэ къэхъу обстоятельствэхэр наречие-синонимхэмкIэ, антонимхэмкIэ къэгъэлъэгъуэфын. Зы лэжьыгъэм иIэнкIэ хъуну щытыкIэ зэмылIэужьыгъуэхэмрэ абы къыхуэкIуэнкIэ хъуну обстоятельствэмрэ наречие псалъэхэмкIэ къэгъэлъэгъуэн.	морфологическэ щытыкIэхэр; я мыхьэнэ елъытауэ наречиехэр зэрызэщхьэщыкI лIэужьыгъуэхэр; наречиехэм я къэхъукIэр; наречиехэм я тхыкIэхэм ехьэлIа хабзэхэр; щыпсалъэкIи, щытхэкIи лэжьыгъэм и щытыкIэр, ар зэпхауэ къэхъу обстоятельствэ зэмылIэужьыгъуэхэр наречие-синонимхэмкIэ, антонимхэмкIэ къэгъэлъэгъуэн.	
IV. Зи щхьэ хущымыт псалъэ лъэпкъыгъуэхэмкIэ гурыIуэгъуэ		1
Зи щхьэ хущымыт псалъэ лъэпкъыгъуэхэмкIэ гурыIуэныгъэ.	Зи щхьэ хущымыт псалъэ лъэпкъыгъуэхэр, абыхэм я морфологическэ щытыкIэхэр; зи щхьэ хущымыт псалъэ лъэпкъыгъуэхэр зи щхьэ хущытхэм къыхэгъэкIыфын; зи щхьэ хущымыт псалъэ лъэпкъыгъуэхэм я тхыкIэм теухуа хабзэхэр.	
1. Послелог		2
1. Послелогыр зи щхьэ хущымыт псалъэ лъэпкъыгъуэу зэрыщыт: абы и морфологическэ щытыкIэхэр, игъэзащIэ синтаксическэ къалэнхэр. Послелогхэм щыщу бзэм нэхъыбэрэ къыщагъэсэбэпхэр. Нэгъуэщ| псалъэ лъэпкъыгъуэхэр послелог мыхьэнэ яIэу къэкIуэнкIэ зэрыхъу. Послелогхэм я тхыкIэр. 2. Послелог-синонимхэр къэгъэсэбэпын.	послелогхэм щыщу нэхъыбэрэ къагъэсэбэпхэр; послелог мыхьэнэ яIэу къэкIуэнкIэ хъу нэгъуэщI псалъэ лъэпкъыгъуэхэр; послелог-синонимхэр бзэм къыщыгъэсэбэпын.	
2. Союз		3
1. Союзхэр зи щхьэ хущымыт псалъэ лъэпкъыгъуэу зэрыщыт. Союзхэр я мыхьэнэ елъытауэ зэрызэщхьэщыкI. Сочинительнэ, подчинительнэ союзхэр. Союз зэхэлъ, зэхэтхэр. Союзхэм я тхыкIэр. 2. Союз-синонимхэр я бзэм къыщагъэсэбэпыфын.	союзхэр я мыхьэнэкIэ зэрызэ-щхьэщыкIыр; союзуи послелогыуи къакIуэ псалъэхэр я къалэнкIэ зэхэгъэкIын; союз-синонимхэр бзэм къыщыгъэсэбэпын.	
3. Частицэ		2
1. Частицэхэр зи щхьэ хущымыт псалъэ лъэпкъыгъуэу зэрыщыт: абыхэм я мыхьэнэр,	Частицэ къызыщыкIуа псалъэухахэм тэмэму къеджэн.	

я морфологическэ щытыкIэхэр, ягъэзащIэ синтаксическэ къалэнхэр. Частицэхэм я тхыкIэхэр. 2. Частицэ къызыщыкIуа псалъэухам гъэхуауэ къеджэн.		
4. Междометие		1
1. Междометие псалъэ лъэпкъыгъуэу зэрыщыт: абы и морфологическэ щытыкIэхэмрэ игъэзащIэ синтаксическэ къалэнхэмрэ. Междометиехэм яIэ мыхьэнэ зэмылIэужьыгъуэхэр. Макъым зэрызыпащIыж междометиехэр. Междометиехэм я тхыкIэр. Междометиехэм я ужькIэ ягъэув нагъыщэхэр; запятой, хэIэтыкIа нагъыщэ. 2.Междометие зыхэт псалъэухахэм гъэхуауэ къеджэфын.	Междометие къызыщыкIуа псалъэухахэм тэмэму къеджэн.	
V. Гъэ псом яджам къытегъэзэжын		3
	ПэщIэдзэ,V-VI классхэм орфограммэхэмрэ пунктограммэхэмрэ теухуауэ щаджар я бзэм къыщагъэсэбэпыфын.	
VI. Бзэм зегъэужьын		13
ЦIыхухэм я теплъэр къэзыгъэлъагъуэ зэраIуатэ тхыгъэр зытепсэлъыхьыр убгъуауэ, кIэщIу икIи хэчыхьауэ къэIуэтэжын. ЦIыхум и теплъэр къыщыгъэлъэгъуа сочиненэ-описание (езым и кIэлъыплъыныгъэкIэ, сурэткIэ) тхын, литературнэ лIыхъужьхэм тхыгъэкIэ характеристикэ етын. ЩIызэныкъуэкъу гуэрым теухуауэ езым и гупсысэхэр къэзыIуатэ сочиненэ (еджакIуэхэм я гъащIэм къыщыхъуа е къызэджа тхыгъэм тещIыхьауэ), сюжет иратамкIэ сочиненэ тхын.	цIыхум и теплъэр, лэжьыгъэр зэрекIуэкIыр къэзыгъэлъагъуэ зэраIуатэ тхыгъэр зытепсэлъыхьыр убгъуауэ, кIэщIу икIи хэчыхьауэ къэIуэтэжын; цIыхум, лэжьыгъэр зэрекIуэкIым тетхыхьын; сюжет иратамкIэ рассказ тхын; езым и гупсысэхэр къэзыIуатэ сочиненэ тхын (езым я гъащIэм къыщыхъуахэм теухуауэ) тхыгъэ кIэщI тхын, Iуэхугъуэ гуэрхэр къыхилъхьэу.	

Адыгэбзэ 7-нэ «А» «Б» класс 51 ч.(1,5 ч.)
Календарно-тематическэ план

Щаджын хуей махуэр	Щаджа махуэ	№	Темэхэр	Сыхьэт бжыгъэр	Урокыр зыхуэдэр	Примечание
01.09.2022 г.		**1**	Адыгэ алфавитым и тхыбзэ. П.1	1	**беседэ**	
08.09.2022г.		**2**	Иджырей адыгэбзэ алфавитыр,орфографие.П.2	1	**беседэ**	
09.09.2022 г.		**3**	Фонетика.Лексикэ.Орфогра-фие П.3	1	**Практическэ лэжьыгъэ**	
15.09.2022г. **16.09.2022 г.**		**4-5**	Къызэрапщытэ диктант, грамматическэ лэжьыгъэ щ1ыгъуу	2	**Я щ1эныгъэр къыщапщытэ урок**	
22.09.2022 г.		**6**	Псалъэ къэхъук1э.Морфоло-гие.П.4	1	**къэпщытэжын**	
23.09.2022 г.		**7**	Псалъэухахэр, абыхэм я нагъыщэхэр зэрыщагъэув щ1ык1эр.П.5	1	**Зэгъусэу зэдэлэжьэн**	
29.09.2022 г.		**8**	Причастие л1эужьыгъуэхэр: зылэжьрэ, зэлэжьрэ.П.6-7	1	**Щ1эм щыщыгъуазэ**	
30.09.2022 г.		**9**	Зылэжь причастием и къэхъук1эр.П.8	1	**Зэгъусу зэдэлэжьэн**	
06.10.2022 г. **07.10.2022г.**		**10-11**	Б/З. Изложенэ «Пц1ащхъуэ ц1ык1у» Хуэзыгъэхьэзыр лэжьыгъэ	2	**Бзэм зегъэужьын**	
13.10.2022г.		**12**	Зэлэжь причастием и къэхъук1эр.П.9	1	**Зэгъусэу зэдэлэжьэн**	
14.10.2022 г.		**13**	Обстоятельственнэ причастиехэр,обстоятель-нэ причастием и къ-р.П.10-11	1	**Щ1эм щыщыгъуазэ**	
20.10.2022 г.		**14**	Тестовэ лэжьыгъэ етын	1	**Зэгъусэу зэдэлэжьэн**	
21.10.2022 г.		**15**	Причастие зыгъэзэжхэр.П.12	1	**Щ1эм щыщыгъуазэ**	
27.10.2022г.		**16**	Причастиер зэманк1э зэхъук1а зэрыхъур.П.13	1	**Я щ1эныгъэр къыщапщытэ урок**	
10.11.2022г.		**17**	Причастиер щхьэк1э зэхъуэк1а зэрыхъур. П.14	1	**Зэгъусэу зэдэлэжьэн**	
11.11.2022 г.		**18**	Причастиер падежк1э,бжыгъэк1э зэхъуэк1а зэрыхъур.П.15	1	**Зэгъусэу зэдэлэжьэн**	
17.11.2022 г.		**19**	Причастиер къэпщытэжын.Словарнэ лэжьыгъэ егъэк1уэк1ын	1	**Зэгъусэу зэдэлэжьэн,**	

18.11.2022 г.		**20**	Причастнэ оборотыр.П16-17	1	**Щ1эм щыщыгъуазэ**	
24.11.2022г. 25.11.2022 г.		**21 - 22**	Бз/з. Сочиненэ	2	**Бзэм зегъэужьын**	
01.12.2022г.		**23**	Деепричастиер къызэрыхъу щ1ык1эр.П.18-19	1	**комбинированнэ**	
02.12.2022 г.		**24**	Деепричастиер щхьэк1э, бжыгъэк1э зэхъуэк1а зэрыхъур. П20	1	**Зэгъусэу зэдэлэжьэн**	
08.12.2022 г.		**25**	Деепричастием и зэман формэр.П21	1	**Практическэ лэжьыгъэ**	
09.12.2022 г.		**26**	Деепричастнэ оборотхэр.П.22	1	**Щ1эм щыщыгъуазэ**	
15.12.2022 г. 16.12.2022г.		**27 - 28**	.Къызэрапщытэ диктант, грамматическэ лэжьыгъэ щ1ыгъуу. «Къурмэн къигъэзэжащ»	2	**Щ1эныгъэ къыщапщытэ**	
22.12.2022 г.		**29**	Деепричастиер морфологи-ческэк1э зэпкърыхын.П.23	1	**Щхьэзакъуэ лэжьыгъэ**	
23.12.2022 г.		**30**	Наречиер къызэрыхъу щ1ык1эр.П24-25	1	**Щ1эм щыщыгъуазэ**	
13.01.2023 г.		**31**	Суффикс у//уэ-к1э плъыфэц1эм къытек1 наречиехэр.П.26	1	**Зэгъусэу зэдэлэжьэн**	
20.01.2023г.		**32**	Суффикс у//уэ-к1э,э,-рэ-к1э бжыгъэц1эхэм къатек1 бжыгъэц1э-наречиехэр.П.27	1	**Зэгъусэу зэдэлэжьэн**	
27.01.2023 г. 03.02.2023г.		**33 - 34**	Б/з Изложенэ	2	**Я щ1эныгъэр къыщапщытэ урок**	
10.02.2023 г.		**35**	Суффикс у//уэ-к1э, -дэ-к1э ц1эпапщ1эхэм къытек1 ц1эпапщ1э- наречиехэр.П.28	1	**Практическэ лэжьыгъэ**	
17.02.2023 г.		**36**	Щы1эц1эхэм, плъыфэц1эхэм, наречиехэм къытек1 наречиехэр.П.29	1	**Зэгъусэу зэдэлэжьэн**	
24.02.2023г.		**37**	Наречие зэхэлъхэр,абыхэм я тхык1эр.Наречиер морфоло-гическэк1э зэпкъ-гъэ.П30-31	1	**Зэгъусэу зэдэлэжьэн**	
03.03.2023 г. 10.03.2023 г.		**38 39**	Къызэрапщытэ диктант,грам-матическэ лэжьыгъэ щ1гъуу	2	**Бзэм зегъэужьын**	
17.03.2023 г.		**40**	Зи щхьэ хущымыт псалъэ лъэпкъыгъуэхэр.Послелогым и мыхьэнэр.П.32-33	1	**Зэгъусэу зэдэлэжьэн**	
24.03.2023г. 07.04.2023г. .		**41** 42	Союз къызэрык1уэ, зэхэлъ, зэхэт. Абыхэм я	2	**Щ1эм щыщыгъуазэ**	

			тхык1эр.П.34-35			
14.04.2023 г. 21.04.2023г.		**43 44**	Послелогым щыщу бзэм нэхъыбэрэ къыщагъэсэбэпыр	2	**Бзэм загъэужьын**	
28.04.2023 г.		**45 46**	Частицэм я тхык1эр.Частицэр морфологическэк1э зэпкърыхыныгъэ.П.П.37-38	2	**Практическэ лэжьыгъэ**	
. 05.05.2021 г.		**47**	Б/з сочиненэ к1эщ1 сурэтк1э , жьэры1уатэу	1	**Щ1эныгъэ къыщапщытэ**	
12.05.2021 г.		**48**	Междометием и мыхьэнэр.П.39	1	**беседэ**	
19.05.2021г.		**49**	Къызэрапщытэ диктант «Экскурс док1уэ»	1	**Къызэщ1эзы къуэж урок**	
26.05.2021г. 26.05.2023г. .		**50 51**	Гъэ псом яджам къытегъэзэжын..П.П.40-41	2	**Къызэщ1эзы къуэж урок**	

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН
ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ

СВЕДЕНИЯ О СЕРТИФИКАТЕ ЭП

Сертификат 726242342903868691666490759959119263676517201139

Владелец Гетокова Римма Юрьевна

Действителен С 12.09.2023 по 11.09.2024